

OSNOVNA ŠOLA FRANA KOCBEKA
GORNJI GRAD

TURISTIČNA NALOGA

ZAKLAD POD SPEČIM MENIHOM

Majča Grudnik, 9. a
Nastja Stenšak, 9. a
Nejc Rajter, 9. a
Ana Zavolovšek, 8. a
Jasna Purnat, 8. a
Aja Urlep, 8. a
Urh Rezoničnik, 8. a
Miha Vodušek, 7. a
Matic Presečnik, 7. a

Mentorice:

Blanka Nerad, ravnateljica in učiteljica geografije

Alojzija Suhovršnik, učiteljica geografije in dodatne strokovne pomoči

Marija Pilko, učiteljica slovenščine in zgodovine

OSNOVNA ŠOLA FRANA KOCBEKA GORNJI GRAD
Kocbekova cesta 21, 3342 GORNJI GRAD

Šolsko leto: 2017–2018

Telefon: 03 839 1240

E-pošta: sola.gornji-grad@guest.arnes.si

PRI TURISTIČNI NALOGI SMO SODELOVALI:

Majča Grudnik, 9. a
Nastja Stenšak, 9. a
Nejc Rajter, 9. a
Ana Zavolovšek, 8. a
Jasna Purnat, 8. a
Aja Urlep, 8. a
Urh Rezoničnik, 8. a
Miha Vodušek, 7. a
Matic Presečnik, 7. a

Mentorice:

Blanka Nerad, ravnateljica
Alojzija Suhovršnik, učiteljica geografije in dodatne strokovne pomoči
Marija Pilko, učiteljica slovenščine in zgodovine

POVZETEK

Čudovito lep in poln skrivnosti je ta kraj – kraljestvo Mrtvega meniha. Romantični čar davne preteklosti se zgrinja nad njim kakor nežna prosojna tančica, plava kakor bistrooki »jatron« v sinjem jutru nad belimi, izpranimi pečinami, kjer se skrivajo gamsi in nižje doli gozdni jereb prepeva svojo jutranjo molitev.

Navdihujoča legenda o Mrtvem menihu nas je privedla do odločitve, da sodelujemo na letošnjem razpisu na temo Kultura in turizem. Menimo, da so prav na tem področju velike možnosti za trženje turističnih produktov naše občine. Le malo tako majhnih krajev se lahko pohvali s tako bogato in veličastno zgodovino. Na svoji raziskovalni poti smo ugotovili, da lahko turistu v Gornjem Gradu ponudimo celovite in pestre programe. Mi smo tokrat izhajali predvsem iz kulturne dediščine. Cilj naše naloge je bil, da bogato kulturno dediščino povežemo s pestro kulinarično ponudbo in uživanjem na svežem zraku v kmečkem okolju. Sodelovali smo z domačini. Najprej smo jih intervjuvali ter tako poskušali ugotoviti, kje oni vidijo potencialne turistične ponudbe. Poslušali smo zgodbe in legende, ki so nam jih pripovedovali. Tako smo prišli tudi do legende o Mrtvem menihu. Povezovali smo se s turističnimi kmetijami in skupaj z njimi načrtovali in pripravili produkte turistične ponudbe, ki vam jih predstavljamo v nalogi. Nalogo smo objavili na spletnih straneh šole, občine in Planinskega društva Gornji Grad. Pripravljamo se tudi na nastop na turistični tržnici, kjer bomo tržili naše produkte.

KLJUČNE BESEDE: legenda, turistični produkti, trženje ponudbe.

KAZALO

1	UVOD.....	4
1.1	PREDSTAVITEV IZBRANE TEME IN STRUKTURA NALOGE	4
1.2	UPORABLJENE METODOLOGIJE PRI IZDELAVI TURISTIČNE NALOGE.....	4
2	OSREDNJI DEL	5
2.1	PREDSTAVITEV OBČINE.....	5
2.1.1	Lega in naravnogeografske značilnosti.....	5
2.1.2	Družbenogeografske značilnosti	6
2.1.3	Ostale dejavnosti.....	6
2.1.4	Društveno življenje v občini in povezovanje	7
2.2	POVZETKI INTERVJUJEV	7
2.2.1	Pogovor z župnikom župnije Gornji Grad, gospodom Ivanom Šumljakom	7
2.2.2	Pogovor z najemnico gostilne Menina	9
2.2.3	Pogovor z lastnico turistične kmetije Petek, gospo Jelko Petek	9
2.2.4	Pogovor z lastniki izletniške kmetije Toman	9
2.2.5	Pogovor z lastniki kmetije Tonk.....	9
2.2.6	Pogovor z Zdenko Zakrajšek, ustanoviteljico Zavoda Stanislava.....	10
2.2.7	Pogovor z uslužbenko TIC-a.....	10
2.2.8	Pogovor s predsednikom turističnega društva, gospodom Iztokom Kolencem.	11
2.2.9	Pogovor s članom Planinskega društva Gornji Grad, gospodom Blažem Voduškom	11
2.2.10	Pogovor s čebelarjem, gospodom Janezom Ugovškom	11
2.3	PREPOZNAVNOST KRAJA ali ZAKAJ V GORNJI GRAD	12
2.4	TRŽENJE GORNJEGRAJSKE PONUDBE	15
2.4.1	OBLIKOVANJE TURISTIČNE PONUDBE	15
2.4.2	TURISTIČNI PROIZVODI.....	17
2.4.3	OGLAŠEVANJE TURISTIČNIH PRODUKTOV	22
3	PREDSTAVITEV TURISTIČNEGA PROIZVODA NA TURISTIČNI TRŽNICI.....	23
4	ZAKLJUČEK	23
5	VIRI IN LITERATURA.....	24

1 UVOD

1.1 PREDSTAVITEV IZBRANE TEME IN STRUKTURA NALOGE

Bogata zgodovinska preteklost, zanimiva zgodba o Mrtvem menihu ter pogosto slišane kritike o spečem turizmu v Gornjem Gradu so nas spodbudili, da smo se prijavi na letošnji 32. festival Turizmu pomaga lastna glava na temo Kultura in turizem. Nastala je turistična naloga z naslovom Zaklad pod Spečim menihom. Mnogo ljudi, še posebej mladih, vidi velik potencial za turizem v Gornjem Gradu. Ponosni smo na največjo katedralo v Sloveniji, na izjemne naravne lepote, na kulinariko in na našo gostoljubnost. Speči oz. Mrtvi menih, čigar legendo smo obudili, je bil glavni razlog, da smo s to nalogo sploh začeli. Mislimo pa tudi, da nam je on prišepnil nekaj idej in navdih iz svojega spanca. Najprej smo se poglobili v zgodovino kraja, ki nas je očarala. Hoteli smo tudi slišati mnenje posameznih prebivalcev Gornjega Grada, zato smo šli do njih, da bi nam povedali, s čim lahko privabimo obiskovalce v Gornji Grad, kako razmišljajo o turizmu in o tem, ali imajo kakšno idejo za naš projekt. Zanimivo se nam zdi, da vsi vprašani vidijo potencial za turizem, vendar za to v kraju premalo naredimo in nismo dovolj povezani. Z brskanjem po knjigah in preučevanjem ustnega slovstva smo prišli do zanimivih zgodb in legend o Gornjem Gradu, ki jih doslej nismo poznali. Kar nam je bilo še bolj zanimivo, je to, da ima veliko teh legend tematično vsebino.

Naš kraj ima omejene gospodarske možnosti, zato vidimo izboljšanje obstoječega življenjskega standarda v turizmu. Vendarle pa želimo, da se ob tem ohrani zdravo in čisto okolje, po katerem je bil Gornji Grad že zelo znan v preteklosti. Programi, ki smo jih pripravili, vključujejo ponudbo turističnih kmetij. Tak način turizma ne omogoča množičnega obiska. Naš cilj je, da ponudimo zanimive programe manjšim skupinam in posameznikom ter poskrbimo, da vsak gost odide zadovoljen iz našega kraja.

S temi kmetijami smo se tudi povezali in odkrili, da bi njihovi pridelki in izdelki lahko zelo pripomogli k turizmu. Naš cilj je, da bi ta naloga povezala vse in jih ozaveštila o potencialu Gornjega Grada. Zdi se nam, da nas je združil sam Speči menih, ki hoče, da se Gornji Grad prebudi, pa čeprav sam že mnogo let spi.

Pripravili smo programe, turistične produkte, ki jih bomo tržili na različne načine, in vse to predstavili tudi na turistični tržnici.

1.2 UPORABLJENE METODOLOGIJE PRI IZDELAVI TURISTIČNE NALOGE

1. Poiskali smo literaturo o kraju, zbirali razne podatke, brskali po spletnih straneh.
2. Pripravili smo vprašanja za intervjuje.
3. Na terenu smo izvedli 10 intervjujev.
4. V razgovoru z domačini smo pridobivali ideje za različne ponudbe in za njihovo trženje.
5. Razvijali smo idejo za turistično ponudbo in trženje našega kraja.
6. Pripravili smo programe in proizvode za trženje.
7. Pripravljali smo se za trženje ponudbe na turistični tržnici.

Opomba:

V nalogi uporabljamo izraza "Mrtvi menih" in "Speči menih". V okviru našega raziskovalnega dela smo ugotovili, da se uporabljata oba termina. Mi smo ju uporabili v skladu z viri, torej tako, kot je zapisano v posameznem viru.

2 OSREDNJI DEL

2.1 PREDSTAVITEV OBČINE

2.1.1 Lega in naravnogeografske značilnosti

Občina Gornji Grad leži na severu Slovenije v zgornjem delu Zadrečke doline med planoto Menina na jugu in Rogačevo skupino na severu. Leži v Gornjegrajski kotlini na nadmorski višini 431 metrov. Koordinate za Gornji Grad so: 46° 17' severno od ekvatorja in 14° vzhodno od začetnega poldnevnik. Skozi Gornji Grad teče reka Dreta. Občina se nahaja na meji med Štajersko in Gorenjsko, ki jo predstavlja prelaz Črnivec z nadmorsko višino 902 metra. Od Ljubljane in Celja je Gornji Grad oddaljen 50 km, od Maribora 95 km, od Dunaja 360 km ter od Pariza 1200 km.

Kraj je obdan z večinoma mešanimi gozdovi, najdemo pa tudi listnati in iglasti gozd. Med listavci najpogostejše vidimo hrast in bukev, v iglastih gozdovih pa s sedemdesetimi odstotki prevladujejo smreke.

Gornji Grad obdajajo številni čudoviti vrhovi in planine. Popotnik se med drugim lahko poda na Menino planino, Lepenatko, Kašno planino in Rogatec.

1508 metrov visok Vivodnik je najvišji vrh Menine, ki je poraščena z mešanim gozdom, ki nižje preide v polja in pašnike. Tla so iz apnenca in dolomita. Posledica tega so raznovrstni kraški pojavi.

Na Menini je zavarovano jezero Biba, ki je globoko približno pol metra, na dnu pa je neprepustna plast gline, kar jezeru daje temnejšo barvo. Zavarovan je tudi kraški pojav Jespa, tj. udor, ki v premeru meri 40 metrov ter v globino 30 metrov.

Na zgornjem delu pobočja Menine je gozdni rezervat, ki je v petindevetdesetih odstotkih sestavljen iz sto ali več kot sto let starih listavcev.

Gornji Grad

Menina planina

Predvsem v poletnih dneh lahko v naših krajih opazite bogastvo različnih vrst ptic. Zelenček, ščinkavec, lišček, vrabec, taščica in kos so le nekatere, ki vas bodo pozdravile ob vašem obisku.

Med metulji, ki jih opazujemo spomladi in poleti, so pogostejši planinski belin, mali belin, gospica, dnevni pavlinček in skalni okar.

Zelenček

Dnevni pavlinček

2.1.2 Družbenogeografske značilnosti

V Občini Gornji Grad se nahaja največ družinskih kmetij, ki so velike 5–10 ha. Vse kmetije oziroma kmetijske površine spadajo v območje z omejenimi dejavniki (OMD) – v gorsko-višinsko območje. Kmetje se večinoma ukvarjajo z govedorejo. V zadnjem času se povečuje vzreja drobnice, medtem ko je reja prašičev omejena zgolj na samooskrbo. Kmetije letno pridelajo okrog 3 milijone litrov mleka.

Kmetijstvo večinoma ne daje dovolj dohodka za preživljanje. Dohodki v kmetijstvu zaostajajo za dohodki iz drugih dejavnosti. Ključni problem predstavljajo neugodna starostna, izobrazbena in posestna struktura, nizka produktivnost, nizka stopnja specializacije proizvodnje na kmetijskih gospodarstvih in podobno. Kar nekaj kmetij je v zadnjem času razvilo dopolnilne dejavnosti, s katerimi si izboljšujejo dohodkovni položaj. Med njimi so najpomembnejše: čebelarstvo, kmečki turizem in predelava mleka.

Gorska kmetija

Živina na pašniku

Ker kar 73 % območja občine Gornji Grad pokriva gozd, je dopolnilna dejavnost mnogih kmetij tudi trgovina z lesom. Tradicija dela z gozdovi je tod, predvsem v hribovitih delih, temeljila na trdni navezanosti na zemljo in s tem vgrajenim trajnostnim pristopom. Les v teh krajih še danes predstavlja najpomembnejšo surovino. Zaradi trajnostnega gospodarjenja v zadnjih letih v gozdovih naraščata lesna zaloga in prirastek lesa, proizvodna sposobnost pa je še vedno premalo izkoriščena.

Obsežni iglasti gozdovi

Lesena brunarica

V občini je več manjših podjetij in obrtnikov, ki se ukvarjajo s predelavo lesa (izdelava lesenih hiš, mizarske delavnice).

2.1.3 Ostale dejavnosti

V našem kraju je nekaj obrtnikov, ki se ukvarjajo s kovinsko predelovalno dejavnostjo, nekaj manjših tekstilnih delavnic ter mnoge storitvene dejavnosti.

Nov obrat strojne obrti – CNC

2.1.4 Društveno življenje v občini in povezovanje

V občini delujejo mnoga društva, ki krajanе povezujejo in omogočajo, da so ljudje aktivni na različnih področjih ter hkrati koristno zapolnjujejo prosti čas.

Med najpomembnejšimi so: planinsko društvo, turistično društvo, Čebelarska družina, Gobarsko društvo Ajdovec ter več kulturnih, športnih in gasilskih društev.

Konec lanskega leta je bil ustanovljen tudi zasebni Zavod Stanislava, ki skrbi za ohranjanje kulturne in naravne dediščine ter rokodelske in domače obrti in bo s svojo dejavnostjo popestril turistično ponudbo Gornjega Grada.

Še kako pomembno je, da omenjena društva v občini med seboj sodelujejo in se povezujejo in da skupaj enotno predstavljajo območje, iz katerega prihajajo. Tovrstno sodelovanje je nujno za povezovanje ljudi in snovanje skupnih projektov, s katerimi želimo privabiti turista v naš kraj in občino ter mu tako ponuditi možnost spoznavati naravo, bogato zgodovino in kulturo, ki skupaj z ljudmi vsekakor predstavljajo izjemno bogastvo našega kraja, tega našega čudovitega koščka Slovenije, nad katerim mogočno bdi Speči menih.

Ko smo začeli z zbiranjem različnih podatkov za našo nalogo, nam je v veliko pomoč bilo tudi sodelovanje s krajem, društvi in posamezniki. Povezali smo se z odgovornimi osebami in veseli smo, da so bili vsi pripravljeni sodelovati z nami. V krajšem pogovoru smo jim predstavili naš projekt in jih v anketi oz. intervjujih povprašali po njihovih idejah, razmišljanju o turizmu v Gornjem Gradu ter predlogih za večjo prepoznavnost našega kraja.

2.2 POVZETKI INTERVJUJEV

V nadaljevanju predstavljamo povzetke izvedenih intervjujev. Osnova nam je bil anketni vprašalnik, ki smo ga predhodno pripravili. (Priloga 1)

2.2.1 Pogovor z župnikom župnije Gornji Grad, gospodom Ivanom Šumljakom

Zanimalo nas je njegovo mnenje o tem, kako bi lahko povečali prepoznavnost Gornjega Grada in število turistov, ki prihajajo v naš kraj. Odgovoril je, da se mu zdi to pomembna naloga. Še posebej je izpostavil ljudi, ki se s tem ukvarjajo in imajo pomembno vlogo v samem Gornjem Gradu. Poudaril je medsebojno povezovanje vseh treh župnij (Bočna, Gornji Grad in Nova Štifta) v naši občini. Meni, da ko pride turist ali romar v Gornji Grad, najprej zagleda našo mogočno katedralo, ki je ponos vse Slovenije in ne le Gornjega Grada. Vsi moramo biti ponosni na to, prav pa je, da znamo turistu tudi kaj povedati o njej, saj je naša katedrala po prostornini največja v Sloveniji. Povedal nam je, da moramo biti hvaležni ljubljanskim škofom in pa seveda

še prej benediktinskim menihom, kajti leta 1140 se je z ustanovitvijo benediktinskega samostana in s prvo pisno omembo kraja tukaj začelo življenje pod benediktinskimi menihi. To so stvari, ki so nenazadnje močno prepletene z zgodovino kraja. V sam ogled kraja je vsekakor treba vključiti ogled naše katedrale, da tako turist vidi in doživi katedralo, ki je stara že 260 let. Pokazati mu moramo tudi Božji grob, ki je edini stalno stoječi Božji grob. Na drugi strani si je seveda moč pogledati ostanek graščine, nekoč izredno pomembne za kraj, a je žal vmes posegla 2. svetovna vojna oz. dogajanje po drugi svetovni vojni, ki je bilo takšno, da so nam večino graščine podrli.

Ob vprašanju, kako se sam zavzame za turiste oz. romarje pri ogledu katedrale, nam je posredoval podatek, da je bilo v letu 2016 okoli 1500 napovedanih obiskovalcev, medtem ko jih je bilo v lanskem letu že 3100, torej dvakrat več. Poudaril je, da je naša prednost v tem, da človek, ki pride v Gornji Grad, pride z namenom, da si ogleda katedralo. Ob prihodu skupine turistov obiskovalcem najprej zunaj pred katedralo razloži samo zgodovino katedrale vse od benediktincev preko ljubljanske škofije do današnje celjske škofije. Potem pove kakšno besedo o gradnji katedrale in omeni izjemno pomembno osebo, ki je dala zgraditi katedralo, to je škofa Attems, čigar 260. obletnica njegove smrti je bila v lanskem letu 2017. Turiste potem povabi v katedralo, ki jo ob razlagi še podrobneje spoznajo, na koncu pa jih popelje do Božjega groba. Povedal nam je, da ob prihodu do Božjega groba ljudje včasih kar onemijo pred njegovo veličino. Župnik se pogosto srečuje z ljudmi, ki hočejo videti katedralo oz. pridejo v naš kraj že s tem namenom. Dodal je, da so tisti, ki se tu ustavijo kar tako mimogrede, nekoliko manj radovedni kot tisti, ki pridejo z namenom, da vidijo katedralo. Le-ti so bolj zahtevni in hkrati bolj nagovorjeni.

Na zastavljeno vprašanje, kako predstaviti Gornji Grad, da bo bolj prepoznaven, nam je odgovoril, da moramo biti v prvi vrsti, še posebej mi mladi, sami ponosni na Gornji Grad. Ko pridemo k ljudem, je pomembno, da jim povemo, da smo iz Gornjega Grada. Če nekomu povemo, da prihajamo iz kraja, ki ima po prostornini največjo katedralo v Sloveniji, po navadi že ob teh besedah onemi. Druga pomembna stvar je izraz gostoljubja. Ko turisti pridejo in ko jim predstavimo kraj ter njegove znamenitosti, je pomembno, da obiskovalce povabimo na pogostitev. Ko ljudje pridejo v katedralo, dobijo nekaj za svojo dušo in za svoje telo ter se potem tudi radi vračajo nazaj. Pomembno se mu zdi, da smo gostoljubni. Svetoval nam je, da ob prihodu turista lepo prijazno pozdravimo. To je za nas mlade izjemnega pomena. Lahko mu tudi kaj razkažemo, recimo Božji grob, ker ga marsikdo niti ne opazi. Seveda pa se je treba najprej pozanimati in se naučiti kaj povedati o tem. Poudaril je, da je pomembno, da to, kar imamo, znamo ohraniti in predvsem – da znamo biti na to ponosni.

Zanimalo nas je tudi, kakšen je njegov pogled na današnjo situacijo turizma v Gornjem Gradu. Povedal nam je, da ima občutek, da vse spi. Velika teža leži na župniji. Velika pričakovanja ima glede sodelovanja s strani občine in s strani turističnega društva pa tudi s strani šole, s katero že izjemno dobro sodeluje. Želi, da bi te stvari bile še malo bolj povezane, da bi med sabo vsi bolj sodelovali in rezultati bi potem zagotovo prišli. Ob tem je izpostavil, da ne bi rad tarnal nad situacijo, ki jo imamo v Gornjem Gradu. Kot župnik se vedno trudi, da Gornji Grad predstavi z optimizmom, ko razlaga o kraju in katedrali. Dodal je, da nas tarnanje in jamranje ne bosta nikamor pripeljala, sploh pa ne do zelenih rezultatov. Biti moramo pozitivni. Nasmeh, pozdrav ali lepa beseda romarju, turistu, tujcu ali popotniku ... Že to je veliko.

Ob zaključku našega pogovora smo župniku omenili tudi, da je naš namen pripraviti vodene ogledne Gornjega Grada in njegove okolice, saj dandanes le malokdo pozna oz. ve, kje je Gornji Grad. Ob tem je dodal, da so mu zelo všeč stvari, ki jih izpostavljamo, in da se tako trudimo z nalogo. Vsaka takšna stvar je po njegovem mnenju izredno dobronamerna, saj s tem ljudi ozaveščamo, kaj Gornji Grad sploh je. In čisto za konec nam je izdal še eno izmed svojih želja, ki je ta, da bi ob izhodu z

avtoceste postavili tablo s podobo naše katedrale, ki bi ljudi pripeljala do nas. Pomembna se mu zdita oglaševanje in trženje.

2.2.2 Pogovor z najemnico gostilne Menina

Po predstavitvi našega projekta smo kuharici in najemnici gostilne Menine zastavili v intervjuju vprašanje, kako bi sama opisala svojo ponudbo oz. obrt. Povedala je, da v njeni gostilni nudijo domače jedi, kot so želodec, žlinkrofi, golaž itd. Seveda pa turistom podajo tudi informacije o tem, kam naj gredo, ko pridejo v Gornji Grad. Pri vprašanju, kako pridobivajo turiste, da obiščejo njihovo gostilno, je izpostavila, da se ji zdijo najpomembnejše prijaznost in vljudnost ter seveda dobra domača hrana. Vse to pripomore k temu, da se radi vračajo v naš kraj in da o gostoljubju in dobrotah njihove gostilne povedo še drugim. O stanju turizma v Gornjem Gradu oz. o tem, kako bi ga lahko izboljšali, je povedala, da bi trženje moralo biti večje in da bi morali ponudbo Gornjega Grada več oglaševati tudi po drugih krajih. Vsekakor pa bi moralo biti veliko večje tudi sodelovanje med samimi občani.

2.2.3 Pogovor z lastnico turistične kmetije Petek, gospo Jelko Petek

Turistična kmetija Petek je visokogorska družinska kmetija, ki se poleg osnovne kmetijske dejavnosti, tj. živinoreje, ukvarja še z dvema dopolnilnima dejavnostma, s turizmom na kmetiji (oddajanje apartmajev) in predelavo mleka. Mleko predelujejo v skuto, maslo, različne vrste jogurtov ter poltrdih in mladih sirov. Njihovi gostje vedno dobijo mlečne izdelke za dobrodošlico. Nad domačo hrano so zelo navdušeni, ker je pristna in zdrava.

Gospa Jelka Petek meni, da je turizem v Gornjem Gradu slabo razvit. Pravi, da je velika škoda, da ne izkoristimo tega, kar lahko ponudimo, in raje goste pošiljamo drugam, kjer se kaj dogaja oziroma kjer imajo vodene ogleda ali druge aktivnosti.

2.2.4 Pogovor z lastniki izletniške kmetije Toman

Izletniška kmetija Toman leži na prostrani Tomanovi planini in razpolaga s prostori za večja srečanja ter nastanitvenimi možnostmi za 25 oseb.

V pogovoru smo se dotaknili tudi ljudskega izročila, ki je v teh hribih med starejšimi ljudmi še vedno živo. Spomnili smo se zgodbe o Spečem menihu, o studentu pod Lepenatko, kjer naj bi kapljalo zlato, ter o gozdnem možu v Novi Štifti. Tudi to lahko ponudimo našim turistom.

O turizmu v Gornjem Gradu menijo, da nasploh manjka sodelovanja med ponudniki, čeprav je tudi res, da je ponudnikov nastanitev v naši občini zelo malo. Sami so že dokazali, da znajo med seboj lepo sodelovati, saj so npr. v lanski sezoni ob doseženi 100-% zasedenosti goste napotili k drugemu ponudniku. Ne znajo pa se povezati s preostalimi ponudniki. Po njihovem mnenju je težava v tem, da se nekateri turistov celo bojijo oz. bi turiste imeli samo takrat, ko jim to ustreza. Takšna miselnost se mora v naši občini spremeniti. Poudarjajo, da na našem območju absolutno manjka ponudba različnih športnih aktivnosti. Ugotavljajo, da bi rabili nekoga, ki bi vodil te aktivnosti skozi celo sezono. Pohvalili so kulturno ponudbo, ki je v naši občini dokaj velika, in izpostavili lepo sodelovanje z gospodom župnikom in TIC-om.

2.2.5 Pogovor z lastniki kmetije Tonk

V pogovoru z lastniki kmetije Tonk, ki se nahaja v zaselku Delce, smo spoznali, da njihova kmetija ni turistična, je pa ena večjih kmetij v naši dolini, ki se tradicionalno ukvarja s pridelavo mleka. Gospodarijo na naravi prijazen način, prav tako večino krme pridelajo sami. Mleko prodajajo preko Zadruga Dreta, veliko pa ga prodajo tudi neposredno. Mleko vozijo po 14 šolah in vrtcih po Sloveniji. Njihovo mleko ne vsebuje GSO, prejelo pa je tudi certifikat za izbrano kakovost Slovenije, saj ustreza najstrožjim higienskimi kriterijem. Veseli so, da se njihovo mleko ohranja v Sloveniji in da ga ne izvažajo. Turistično ponudbo bi lahko izboljšali s kmečkimi tržnicami, tako v mestu kot tudi na kmetijah, ki bi jih lahko povezali s kolesarsko stezo.

Njihov slogan je, da lahko le s sodelovanjem nekaj dosežemo.

2.2.6 Pogovor z Zdenko Zakrajšek, ustanoviteljico Zavoda Stanislava

Gospa Zdenka Zakrajšek je lani ustanovila Zavod Stanislava – zavod za ohranjanje kulturne in naravne dediščine ter rokodelske in domače obrti, s čimer je uresničila svojo dolgoletno željo. Zakrajškova je pri zbirateljstvu starin imela ves čas podporo svoje družine in očeta, v starodavni hiši pa je prostor namenila muzejskim zbirkam ter stalnim in gostujočim razstavam.

Zavod Stanislava je zavod za ohranjanje kulture in naravne dediščine ter rokodelske in domače obrti. Že samo ime zavoda pove, s čim se ukvarjajo. Razstavljajo v tako imenovani »Pilphovi hiši« na Kocbekovi 1 v Gornjem Gradu. Zdi se, kot da je hiša komaj čakala, da postane muzej. Ko vas bo pot zanesla tod mimo, se boste o tem lahko sami prepričali.

V pritličju hiše je muzejska zbirka na temo kmečkega načina življenja, v prvem nadstropju pa je predstavljen meščanski način. Pripravljajo tudi samostojne razstave. V decembru in januarju smo lahko občudovali razstavo jaslic iz različnih materialov. Razstavljenih je bilo 59 različnih jaslic, nekaj pa so jih poslali na razstavo v Vojnik. V hiši ima stalno razstavo Jamarsko društvo Tirski zmaj, ki poleg drugih zanimivosti razstavlja tudi novič in posodo iz rimskih časov, najdeno v Božični jami.

Hišo – muzej zaenkrat obiskujejo predvsem ljudje iz Savinjske doline, novica o njegovem obstoju pa se širi. Imajo svoj facebook profil Zavod Stanislava, v načrtu pa imajo narediti še svojo spletno stran. V prostorih zavoda se bodo v prihodnje izvajali tudi razni tečaji, delavnice, seminarji in izobraževanja. Veliko pozornost namenjajo ozaveščanju recikliranja. Trudijo se, da »odpadne« materiale uporabijo v različnih izdelkih. Eno izmed njihovih gesel se glasi: »Kar je za nekoga odpad, je za drugega zaklad.»

Gospa Zakrajšek meni, da bi bilo zelo dobro, če bi se društva v občini med seboj povezala ter da bi še bolj razvili turistično in gostinsko ponudbo.

Fotografije iz »Pilphove hiše«

2.2.7 Pogovor z uslužbenko TIC-a

TIC je turistično-informativni center, ki se nahaja zraven Štekla v samem centru Gornjega Grada. V TIC-u nudijo turistom razne informacije, navodila za pot in priporočila, kaj naj obišejo. Uslužbenka Katja Stradovnik meni, da ima Gornji Grad velike možnosti za razvoj turizma, a je trenutno stanje na tem področju še zelo šibko. Za turistični razvoj bi bilo v prvi vrsti potrebno trdnejše sodelovanje vseh, tako cerkve, šole, TIC-a, občine, ponudnikov turističnih nastanitev in gostincev ter drugih. S skupnimi močmi bi se oblikovala vizija turističnega razvoja Gornjega Grada. Gornji Grad najbolj potrebuje promocijo, saj premalo turistov sliši za naš kraj. Odkar so odprli TIC (info točko), se je število turistov v Gornjem Gradu malenkost povečalo, kar je seveda še zdaleč od tega, kar bi si želeli. Turizem v Gornjem Gradu potrebuje spletno promocijo, ki bi lažje in prej dosegla ciljno publiko. Zelo bi bila dobrodošla turistična agencija, ki bi za Gornji Grad in njegovo okolico ponudila nekaj

aranžmajev, ki bi jih nato pošiljali do potencialnih gostov, ter prevzela vodenje turistov po okolici kraja.

Glede na to, da je gornjegrajska katedrala po prostornini največja v Sloveniji, bi na njen račun v Gornjem Gradu morali imeti turizem v razcvetu. In ravno tu vidimo pomembno točko sodelovanja. Za Gornji Grad je nujno kvalitetno sodelovanje posameznikov, ker turizem ni le ena oseba, temveč množica povezanih akterjev.

2.2.8 Pogovor s predsednikom turističnega društva, gospodom Iztokom Kolencem

Za pogovor s predsednikom Turističnega društva Gornji Grad Iztokom Kolencem smo se odločili, saj velja, da naj bi prav turistično društvo igralo veliko vlogo, kar se turizma tiče.

Razkril nam je svoj pogled glede turizma v Gornjem Gradu. Povedal je, da na tem področju premalo delamo in to ne samo v Gornjem Gradu, temveč po vsej Savinjski dolini. Sami so v društvu poskušali spodbuditi turizem na različne načine, tudi s projektom, s katerim so ustvarili TIC in pripravili veliko tematskih poti po Gornjem Gradu. Med njimi so najbolj obiskane Jurčkova pot, Čebelarska pot in Pot na Menino. Na tem projektu se danes bolj malo dela. Meni, da Gornjemu Gradu manjka "glavni igralec", tako kot ga imajo na primer v Logarski dolini ali na Ljubnem, kjer prirejajo smučarske skoke. Ena takšna odmevna stvar v Gornjem Gradu bi za sabo potegnila še več društev in posameznikov. Gornji Grad ponuja premalo prenočišč. Lepo urejena prenočišča nudijo nekatere turistične kmetije in GTC 902, ki pa spada pod občino Stranje. V občini imamo gostilne, ki pa nimajo prenočitev. Pravi, da je v današnjem času zelo zanimiv verski turizem. Trenutno je to trend, saj ga lahko izvajajo celo leto, ker nanj ne vpliva vreme.

Začetki turističnega društva segajo že daleč nazaj. V zadnjih letih je turistično društvo pripravilo silvestrovanje, obiskali pa so tudi veliko turističnih sejmov, na katerih so predstavljali Gornji Grad. Želijo si nekoliko izboljšati spletno stran, katere obisk je sicer v povprečju visok.

2.2.9 Pogovor s članom Planinskega društva Gornji Grad, gospodom Blažem Voduškom

Član PD Gornji Grad Blaž Vodušek nam je v intervjuju povedal, da je planinstvo zelo pomembna dejavnost v naši občini ter da ima že dolgo tradicijo, saj segajo začetki v obdobje ob koncu 19. stoletja. PD šteje danes čez 300 članov in je najštevilčnejše društvo v občini. V oskrbi ima planinsko kočo Dom na Menini, ki jo mnogi radi obiskujejo. Koča ima tudi dva certifikata: Okolju prijazna planinska koča in Družinam prijazna planinska koča. Planinci poleg Menine radi obiskujejo še Lepenatko, Rogatec in Kašno planino. Člani PD oskrbujejo tudi planinske poti na teh planinah in vrhovih. Delo društva poteka po odsekih, med katerimi so najpomembnejši: gospodarski, mladinski, markacijski, vodniško-izletniški, smučarski, propagandni in odsek za varstvo gorske narave.

Društvo veliko časa nameni tudi mladim, saj zanje organizira številne pomembne akcije, kot so: zimovanje na Menini, poletni tabor nekje v gorskem svetu, razne izlete, pohode in druge dejavnosti. Zaveda se, da je preživljanje prostega časa za mlade v naravi zelo pomembno.

2.2.10 Pogovor s čebelarjem, gospodom Janezom Ugovškom

Janez Ugovšek je uspešen čebelar iz Gornjega Grada, ki se z dejavnostjo čebelarjenja ukvarja že 51 let. Njegov med ima blagovno znamko SMGO.

Največ pridelava gozdnega medu, ki je v naših krajih najpogostejši.

V pogovoru nam je razkril, kako se je začela njegova pot čebelarjenja. Že od nekdaj je imel veselje do čebel. Ko je bil še majhen, je hodil ogledovat čebele, ki jih je imel njegov oče. Zanimivo je, da je ravno na dan, ko se je rodil, priletel na Počrevinovo, tj.

kmetijo, kjer je odraščal, roj čebel, ki ga je njegov oče upanjil in tako pričel čebelariti. Sam je naredil tudi čebelnjak. Čez nekaj let se jim je pripetila nesreča, v kateri je čebelnjak pogorel. Ob čebelnjaku je namreč stal kotel za kuhanje žganja, ki se je med kuhanjem pregrel in povročil vžig. Nekaj časa zatem doma niso imeli čebel. Ker je bilo v družini veliko otrok, so morali kot pastirji na paši služiti na drugih kmetijah. Sam je hodil past živino k Spodnjim Bezovškom. Tamkajšnji kmet Franc Bezovšek je imel tudi čebele. Ker je opazil, kako Janez iz dneva v dan opazuje in občuduje njegove čebele, mu je čez nekaj časa podaril panj čebel, da ga je lahko odnesel domov. Pri sosedu je kupil čebelnjak, ki ga je sestavil, in tako se je začelo njegovo čebelarjenje. Povedal je tudi, da če v sebi nimaš veselja do čebel, je sploh brez pomena začeti čebelariti. Odkar sam čebelari, so mu čebele dvakrat pomrle. Prvič, ko je bil pri vojaki in zanje ni mogel skrbeti, in drugič, ko je z ženo ravno gradil hišo in je bil na tesnem z denarjem. A njegova ljubezen do čebel je bila prevelika, zato jih je kljub stiski z denarjem kupil še enkrat. Dejal je: »Čebelar bom, dokler bom živ. Brez čebel mi ni življenja.«

Ob njegovi pripovedi nas je zanimalo še njegovo mnenje o turizmu v Gornjem Gradu in o tem, kaj storiti za večjo prepoznavnost kraja. Pravi, da bi se stanje zagotovo izboljšalo, če bi vsak več prispeval, nudil svoje specialitete in se bolj zavzel za turizem. Če bi v Gornjem Gradu vsi stopili skupaj in če bi občina bolj podprla turizem, bi rezultati gotovo ne izostali.

Med vprašanji, ki smo mu jih zastavili, je bilo tudi vprašanje o tem, kako bi sam bolj promoviral svojo obrt in pripomogel k turizmu Gornjega Grada. Povedal je, da svojega medu noče imeti na policah trgovin in da ima mnogo raje, da stranke pridejo do njega in tako kupijo med na štiri oči. Raje ima, da proda toliko medu, kolikor ga njegove čebele pridelajo. „Če je med, je, če ga ni, ga ni“, pove. Nekateri ga ponarejajo oz. ga uvažajo od drugod, sam pa tega ne bi storil. Njegov med je zelo kakovosten, saj je letos s strani Čebelarske zveze Slovenije prejel certifikat o najvišji kakovosti. Dobil je tudi več priznanj, večinoma srebrnih. Za zlato medaljo bi moral dati veliko več vzorcev medu, poleg tega pa še plačati določeno vsoto denarja, ki pa je ni pripravljen plačati.

Njegov med ima blagovno znamko SMGO, kar pomeni slovenski med geografskega porekla, zato je tudi za evro dražji.

Naše zadnje vprašanje je bilo, če meni, da so prebivalci Gornjega Grada pripravljeni kaj narediti za turizem nasploh. Odgovoril je, da je Gornji Grad nasploh premajhen kraj in da ne vidi velike turistične perspektive. Veliko prebivalcev ni razgledanih in nima veliko zagona za turizem, tisti, ki pa so razgledani in kreativni, pa tako ali tako gredo ven iz kraja. »Tako je in tako tudi bo,« je še izjavil na koncu.

2.3 PREPOZNAVANOST KRAJA ali ZAKAJ V GORNJI GRAD

Ugotovili smo, da je v naši občini kar nekaj stvari, ki lahko privabijo obiskovalce. Prepletata se naravna in kulturna dediščina, ki vključujeta: naravne lepote, zgodovinske znamenitosti, kulinarične posebnosti, običaje in navade ljudi in kulturne dejavnosti. Pri raziskovanju smo odkrili mnogo tega, izpostavljamo pa:

A. TURISTIČNE KMETIJE Z GOSTINSKO PONUDBO IN PRENOČIŠČI

- **Turistična kmetija Petek** nudi brunarico, kjer so na voljo trije apartmaji. Goste ob dobrodošlici pričaka košara domačih dobrot Kmetije Petek, ki jih sami pridelajo. Aktivni dopustniki se bodo na njihovi kmetiji lahko ukvarjali z raznimi športi, saj okolica vabi na razne pohode, kolesarjenje in planinarjenje. Seveda pa dovolijo, da jim pomagata pri opravilih na kmetiji.

- **Turistična kmetija Toman** je ekološka kmetija. Gospodinja Erika je odlična kuharica, ki svoje goste razvaja s specialitetami Zgornje Savinjske doline, med

drugim tudi s suhomesnatimi izdelki, ki nastajajo pod budnim očesom sina Uroša. Na kmetiji, kjer ponujajo tudi nočitve z zajtrkom, si lahko ogledate krave dojilje, konje ter družino divjih svinj v obori. Otroci bodo navdušeni nad oslom Tomom in ovco Suzi, ki sta nekakšni živalski maskoti njihove domačije. Lega domačije je nadvse primerna tudi za konjenike, ki si lahko moči za nove jahalne podvige naberejo na udobnih počivališčih na bližnjem seniku. Odlična bera kolesarskih, pohodniških ter sprehajalnih poti je raj za vse, ki znate ceniti vrednost naravnih danosti.

- **Turistična kmetija Ramšak** leži na hribovskem zaselku Florjan pri Gornjem Gradu, in sicer na nadmorski višini 650 m. Od Gornjega Grada je oddaljena 5 km. Na voljo imajo 5 dvoposteljnih sob s kopalnico in WC-jem ter apartma s šestimi ležišči. Gostje lahko izberejo polpenzion, polni penzion ali nočitev z zajtrkom. Na kmetiji nudijo domačo hrano, gostje pa imajo še posebej radi zgornjesavinjski želodec. S kmetije se lahko odpravijo na krajše izlete v bližnje hribe, kot so Rogatec, Lepenatka, Menina planina, Velika planina, Golte, ali pa se odpravijo v Logarsko dolino.

- Možnost prenočevanja je tudi v **planinskem domu na Menini planini**.

B. TURISTIČNE KMETIJE SAMO Z GOSTINSKO PONUDBO

- **Kmetija Tonk** je kmetija, kjer prodajajo različne mlečne izdelke. Dobavljajo jih več šolam, med njimi tudi naši. Čeprav so začeli obratovati šele nedavno, njihova popularnost zaradi kvalitete izdelkov zelo hitro raste.

- **Izletniška kmetija Štorgelj** oddaja prostor, ki sprejme do 50 ljudi. Gostje so postreženi s tam pripravljeno domačo hrano, nudijo pa tudi možnost piknika na prostem.

C. GOSTINSKA PONUDBA

- **GTC 902 Črnivec** je sodobno gostišče, ki ima restavracijo s 150 sedeži, zimsko-letni vrt, lepo urejene sobe z možnostjo prenočitve, polpenziona ali penziona. V sklopu gostišča imajo piknik prostor za približno 40 oseb in travnato igrišče za razne igre z žogo. Nudijo vam pestro izbiro raznovrstne hrane po naročilu (tudi za vegetarijance), malice, sobotna, nedeljska in praznična kosila in pripravljene jedi. Organizirajo sobotne večere z živo glasbo (martinovanje, dan žena, valentinovo, ples v pustnih maskah, prednovoletne zabave, silvestrovanje ...) in možnost praznovanj za razne obletnice, slavlja, birme, obhajila. V bližini gostišča so označene kolesarske poti.

- **Bar Texas** je manjši bar v Novi Štifti. Nudijo največjo izbiro napitkov v tej majhni vasi.

- **Bar Mali** je majhen bar ob cerkvi Marije Zvezde, ki prav tako nudi obširni izbor napitkov.

- **Pizzeria 902** leži v središču Gornjega Grada. Letni vrt poleg lokala daje senco in hlad gostom v toplih poletnih dneh. V Pizzeriji 902 nudijo vse vrste pic iz krušne peči in tudi ostale jedi, kot so špageti, lasagna, lignji, hamburger, zrezki, razne solate ... Od leta 2011 nudijo tudi mehiške jedi.

- **Gostilna Menina, Gostilna pri Jošku in Gostilna Trobej** so tri gostišča v samem centru Gornjega Grada.

- **Gostilna pri Urški** v Bočni ponuja kar pester nabor domačih jedi. Tu se ob kozarčku pijače ali ogledu kakšne tekme po televiziji radi zbirajo tudi domačini.

Č. NARAVNE LEPOTE

- **Menina planina** je predalpska planota na nadmorski višini 1200–1450 m v Kamniško-Savinjskih Alpah. Najvišji vrh planote je Vivodnik (1508 m), kjer je tudi razgledni stolp, in se nahaja 15 minut hoda od Doma na Menini planini (1453 m). Menina je dobila ime po menihih iz gornjegrajskega benediktinskega samostana (danes cerkev sv. Mohorja in Fortunata). Na Menini je planinska koča Dom na Menini. Dom je odprt od začetka junija do konca septembra, sicer pa ob sobotah, nedeljah in praznikih. V gostinskem prostoru je 50 sedežev in točilni pult. V domu je v

7 sobah 25 postelj, na skupnem ležišču pa 50 postelj. V depandansi so 4 dvoposteljne sobe s pomožnimi ležišči in kopalnico, WC ter umivalnica s toplo in mrzlo vodo. Gostinski in spalni prostori se ogrevajo s centralno kurjavo. V domu sta tekoča voda in elektrika.

- **Božična jama** je jama v Novi Štifti, ki so jo odkrili šele lani tik pred novim letom, zato so jo tudi poimenovali Božična jama. V njej so našli ostanke iz rimske dobe.

- **Kašna planina** se nahaja severovzhodno od 1435 m visokega vrha Kašne planine (tudi Kranjska reber) ob robu razglednega travnatega slemena. S planine, na kateri v poletnem času pasejo živino, se nam odpre lep razgled na Rogatec, Lepenatko, Golte in Menino planino.

- **Lepenatka** je travnat vrh, ki se nahaja južno od 1557 m visokega Rogatca. Z vrha, ki ima vpisno skrinjico in žig, se nam odpre lep pogled na že omenjeni Rogatec, Golte, Menino planino, Kranjsko reber ter proti osrednjim Kamniško-Savinjskim Alpam, kjer najlepše vidimo Planjavo in Ojstrico.

- **Rogatec** – Veliki Rogatec ali Veliki Rogac, tudi Mrtvi menih, je razgledna gora, ki se strmo dviga. Z vrha, na katerem stoji križ in na njem zvon želja, je lep razgled na sosednjo Lepenatko, bližnjo Kranjsko reber in Veliko planino ter na osrednje Kamniško-Savinjske Alpe, kjer izstopa Ojstrica. Proti severu kot na dlani vidimo Raduho in pod njo dolino reke Savinje. Na vzhodno stran se nam odpre obširen razgled na Štajersko, proti jugu pa v bližini vidimo Menino planino, ki se dviga nad Gornjim Gradom.

- **Planina Ravni** (tudi planina Ravne) je še živa planina, ki se nahaja med prelazom Črnivec in planoto Menine planine. S planine, ob robu katere stoji pastirska koča, se nam odpre lep razgled proti severu, kjer lahko vidimo Kranjsko reber, Lepenatko, ob lepem vremenu pa tudi najvišje vrhove Kamniško-Savinjskih Alp.

- **Ostala naravna dediščina:** Tomanova planina, Podkrajnikova zijalka in Slapnikov kostanj v Novi Štifti, brezno Jespa in jezero Biba na Menini planini, Štorgljeva tisa in Srnjakovo brezno v Gornjem Gradu, reka Dreta s pritoki ... Več o tem lahko najdete na spletni strani Občine Gornji Grad.

D. KULTURNA DEDIŠČINA

- **Katedrala sv. Mohorja in Fortunata** v Gornjem Gradu je zagotovo zgradba, s katero se domačini radi pohvalimo. Cerkev je po prostornini največja cerkev v Sloveniji. Zgrajena je v stilu poznega baroka. Na tem mestu je bila nekoč graščina. Pomembno vlogo v zgodovini kraja je namreč igral benediktinski samostan, ki je bil ustanovljen leta 1140. Danes stoji le še del celotne graščine, saj je bil velik del porušen med 2. svetovno vojno.

- **Cerkev Marije Zvezde** v Novi Štifti je priljubljen romarski kraj, saj se vsako leto tam zbere nekaj tisoč romarjev. Ljudem so se tod nekoč prikazovala različna čudežna znamenja in po božjih opominih se jim je naposled očitno razodelo, naj se na t. i. Metuljskem griču postavi in posveti cerkev v čast blaženi Devici Mariji.

- **Galerija Štekl** s 7 stalnimi zbirkami: ETNOLOŠKA ZBIRKA, ZBIRKA ANTONA JAMNIKA, izumitelja in ljudskega oblikovalca, ETNOLOŠKA ZBIRKA ŠOKATNIKOVE DOMAČIJE, ZBIRKA FOSILOV IN KAMNIN, VERSKA ZBIRKA, ZBIRKA VIZITK IN NEKRAJEVNIH RAZGLEDNIC in ZBIRKA OBČINE GORNJI GRAD NA STARIH FOTOGRAFIJAH.

V spodnjem delu je tudi galerija, kjer za določen čas razstavljajo svoja dela različni umetniki.

- **Zavod Stanislava** je zavod za ohranjanje kulture in naravne dediščine ter rokodelske in domače obrti.

- **Ostala kulturna dediščina:** gavge v Homu, cerkev sv. Miklavža in cerkev Marijinega darovanja v Štajngrobu v Novi Štifti, cerkev sv. Lenarta v Lenartu pri Gornjem Gradu, cerkev sv. Florjana v Florjanu pri Gornjem Gradu, cerkev sv. Petra v Bočni, 400 let stara Suhoveršnikova hiša in Slapnikova kašča v Zgornjem Dolu,

Remšakova kašča v Šmiklavžu, Tonkov križ v Bočni, kužno znamenje na Semprimožu ...

E. ZNAMENITE OSEBNOSTI

- **Ernest Amadej Attems** je bil ljubljanski knezoškof od leta 1742 do 1757, ki se je odločil za novogradnjo današnje katedrale svetega Mohorja in Fortunata v Gornjem Gradu. Za izdelavo načrta je pridobil zelo uglednega graškega arhitekta Josepha Hueberja. Gradnja je potekala od leta 1752 do 1760/61, a na žalost same dograditve cerkve ni dočakal, saj je leta 1757 nepričakovano umrl.

- **Franc Kocbek, Aljaž Savinjskih Alp**, 1863–1930, je bil med drugim ravnatelj oz. nadučitelj na osnovni šoli v Gornjem Gradu. Po njem se naša šola imenuje Osnovna šola Frana Kocbeka Gornji Grad in na to smo zelo ponosni. Bil je ustanovitelj Savinjske podružnice Slovenskega planinskega društva. Bil je tudi avtor številnih knjig in publikacij, strokovnih študij, izjemen domoljub, botanik, kulturni ustvarjalec, finančnik, organizator in še kaj.

- **Anton Jamnik, gornjegrajski Leonardo**, 1862–1942, je bil zelo razgledan mož, ki je s svojimi sposobnostmi veliko prispeval k razvoju Gornjega Grada, žal pa njegova dela niso bila dovolj predstavljena širši javnosti. Če bi jih patentiral in koristno uporabil, bi bil eden nabogatejših ljudi v takratni državi. Bil je pslikar, fotografski obrtnik, izumitelj in glasbenik. Obvladal je fotografijo, izdeloval gospodinjske aparate, glasbila, pohištvo, tudi ure ... Sam si je izdelal orodje, s katerim je potem naredil naprave. Izdelal je strojček za lupljenje jabolk, strojček za delanje rezancev, mikroskop, luščilec koruze, leseno verižico iz enega samega kosa lesa, ki je morebiti edinstvena na svetu, velik lesen križ, izrezljan do sleherne podrobnosti, ob poti v Radmirje je njegova Oljska gora. Še veliko drugih zanimivih pripomočkov je njegov izum. Vedno je rad poudaril znan izrek, ki pravi, da ne živimo zato, da jemo, ampak jemo zato, da živimo. Bil je genij, ki se rodi morda vsakih sto let. Začel je praktično iz nič, ob koncu svojega življenja pa je svojim zanamcem zapustil bogato dediščino, ki smo jo dolžni ohranjati in varovati. Del njegove kulturne zapuščine je postavljen na ogled na domačiji Zgornje Jame, kjer je živel, in pa v muzejski zbirki v gornjegrajskem Šteklju, kjer čaka svojega "jamnikoslovca", ki bo veleum kmečkega človeka postavil na pravo mesto.

Škof Attems

Franc Kocbek

2.4 TRŽENJE GORNJEGRAJSKE PONUDBE

2.4.1 OBLIKOVANJE TURISTIČNE PONUDBE

Mesto zgodovine

Malo krajev pri nas ima tako bogato zgodovino, kot jo ima Gornji Grad, naš majhen kraj pod Menino. Že ko popotnik zagleda katedralo, se ponudi potrditev, da so se tu dogajale velike stvari. Samo spomnimo se na ljubljanske škofo ali na protireformatorja škofa Tomaža Hrena, pa na benediktinske menihe, ki so pisali

zgodovino našega kraja. V nekdanji cerkvi so našle svoje zadnje mesto pomembne zgodovinske osebnosti, med njimi tudi vojskovodja Ivan Kacijanar. Sama katedrala, ki je lep primer ljubljanskega baroka, bi bila še bolj mogočna, kot je zdaj, če bi bila dograjena tako, kot je škof Attems načrtoval – z dvema zvonikoma. Skratka, tu se je odločalo o usodi, ki smo jo tako ali drugače skozi rodove doživljali Slovenci.

Tudi nas je katedrala navdihovala s svojo mogočnostjo in skrivnostnostjo. Želeli smo izvedeti kaj več o njeni zgodovini in nekdanjem samostanu. Ob raziskovanju le-tega smo odkrivali tančice skrivnosti, se potopili v legende tukajšnjih krajev ter se poistovetili z nekdanjimi menihi. Zato ne preseneča, da smo kaj kmalu prišli na idejo, da bi v vlogi pomembnih mož, ki so pisali zgodovino našega kraja, cerkve, nekdanjega samostana, in s pomočjo legend, ki tod še vedno živijo predvsem pri starejših ljudeh, tržili naš turistični proizvod, s katerim bi obudili in popestrili turistično ponudbo kraja.

A preden vas po poti legend in menihov popeljemo odkrivat naš kraj, vam želimo na kratko predstaviti zgodovino gornjegrajske katedrale in samostana.

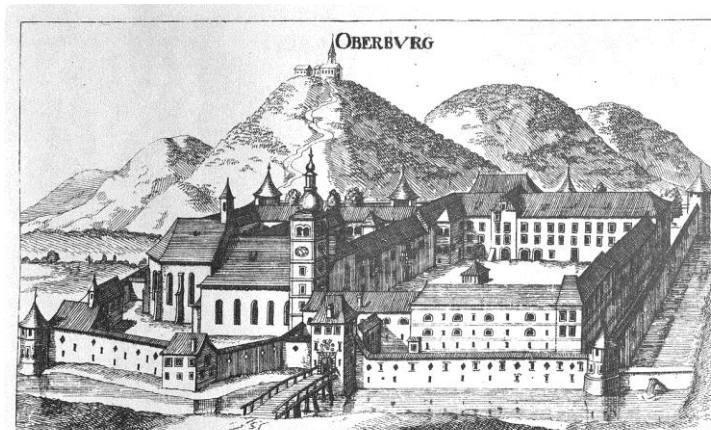
Gornjegrajska katedrala in samostan

Gornjegrajsko katedralo je dal postaviti ljubljanski škof Ernest Amadej Attems med letoma 1753 in 1761. Katedrala je stara 256 let. Je največja baročna katedrala v Sloveniji in eden največjih sakralnih spomenikov na Slovenskem. Zgrajena je v baročnem slogu z motivi iz renesanse. Nadomestila je starejšo benediktinsko cerkev, ki je bila grajena v romanskem slogu. Na cerkvi izstopa prednja razgibana fasada s kipi, znotraj pa dragocene slike in nagrobniki. Na območju današnje cerkve je stal tudi samostan, zgrajen leta 1140, ki se je pozneje preoblikoval v graščino. Graščina je bila porušena med 2. svetovno vojno.

Gornji Grad je skozi celoten srednji vek imel pomemben položaj na območju današnjega slovenskega prostora zlasti na cerkvenem področju. Leta 1140 je bil zato tu ustanovljen benediktinski samostan. Gornjegrajski samostan je bil v času svojega obstoja najpomembnejša cerkvena institucija na območju Savinjske. Opatiji v Gornjem Gradu so bile podrejene župnije: župnija Marije Device v Solčavi, sv. Elizabete na Ljubnem, sv. Kancijana na Rečici, sv. Jurija v Škalah in sv. Mihaela v Pilštanju.

Cesar Frederik III. in papež Pij II. sta ob ustanovitvi ljubljanske škofije nameravala ohraniti samostan v Gornjem Gradu, ki bi bil podrejen škofu. V njem bi živelo od 10 do 12 redovnikov, a se redovniki niso hoteli podrediti strogim pravilom ljubljanskega škofa Sigismunda, zato je papež Sikst IV. leta 1473 samostan razpustil.

Duhovno življenje je bilo v Gornjem Gradu zelo bogato, predvsem v času škofov Janeza Tavčarja (1580–1597) in Tomaža Hrena (1599–1630). To je bila v veliki meri posledica protireformacije, ki se je odvijala v notranjeavstrijskih deželah. Po zgodovinskih virih so menihi staro cerkev zgradili že pred letom 1209. Stara cerkev in samostanska poslopja so bili velikokrat prenovljeni. S prenovo se je moral spopasti že prvi ljubljanski škof Sigismund Lamberg, saj so takrat poslopja oplenili Turki (leta 1471). Turki so v naslednjih desetletjih stalno vpadali na slovensko ozemlje, zato se je knezoškof Krištof Ravbar odločil za temeljito rekonstrukcijo celotne rezidence.

Visherjev bakrorez Gornjega Grada iz leta 1681

Gornjegrajska katedrala je bila torej že v tistem času med največjimi na Slovenskem. Stara cerkev je bila zgrajena kot romanska bazilika, pozneje pa je to značilnost izgubila zaradi prenov. Sklepa se tudi, da je v Gornjem Gradu delovala samostanska kamnoseška delavnica. V katedrali najdemo številne spomenike iz tistega časa, kot so: nagrobnik škofa Krištofa Ravbarja, oltar sv. Andreja, epitaf vojskovodje Janeza Kacijanarja, ki velja za enega najlepših viteških spomenikov, ter spominski plošči škofov Sigismunda Lamberga in Urbana Tekstorja.

Ljudske legende

Ljudske legende so si ljudje izmišljevali že pred davnimi časi, ko si niso znali razložiti naravnih pojavov. Ker niso vedeli, kaj se dogaja, so si izmislili zgodbe, ki so se z ljudskim izročilom prenašale iz roda v rod. Ker jih je nekdo zapisal, jih še zdaj poznamo. Tudi starejši ljudje so še polni modrosti ustnega izročila. Prav je, da ga spoštujemo in ohranjamo tudi mi, mladi, zato smo se podali na pot raziskovanja legend in zgodb iz našega kraja.

Navdušila nas je zgodba o Mrtvem menihu, čigar silhueto lahko opazujemo iz različnih koncev naše doline, ko prihajamo v naš kraj. Legenda, ki smo jo vključili v naš turistični proizvod in jo lahko v celoti preberete v prilogi (Priloga 2), se prične takole:

“Kakor so ga pred davnimi leti čudežno dvignile skrivnostne sile v višavo, tako leži še dandanes Mrtvi menih, tih in mrk, nad našo lepo dolino.

Preden se je zgodil veliki čudež, je živel svetniško življenje v skalnati votlini, globoko pod svojim sedanjim temno zelenim sarkofagom. Visoke smreke so mu zgoraj stražile skriti vhod v večni somrak njegovega samotnega doma. Peneči potok, ki šumi v globoko izjedeni strugi, je spodaj zapiral pot redkim obiskovalcem gosto zaraščene globeli. Koreninice in maline so mu bile hrana. Z bistro studenčnico si je gasil žejo.”

2.4.2 TURISTIČNI PROIZVODI

Raziskovanje zgodovine našega kraja in legend nas je pripeljalo do ideje, da bi na podlagi teh zgodovinskih danosti gradili in izoblikovali naše turistične proizvode. Ker želimo, da turisti občutijo naš kraj kot kraj, v katerem se je pisala pomembna zgodovina ne samo nas, tukajšnjih prebivalcev, pač pa celotnega slovenskega prostora, smo v naše turistične proizvode vključili podobo meniha in drugih oseb iz legend. V naših programih tako nastopa menih kot turistični vodnik, glavno vlogo ima v naši gledališki predstavi, turiste odpelje na planinske dogodivščine, z njim se turisti

podajo v lov za zakladom, menih trži našo kulinarčno ponudbo z domačimi dobrotami in ostalo. Vključili bomo tudi izdelke, ki se navezujejo na naše programe.

Naš turistični proizvod so naslednji programi:

Prvi program: ZAKLAD POD SPEČIM MENIHOM

Veliki Rogatec in Lepenatka – Speči menih

Ob 9.00 je zbirno mesto v Delcah, kraju, ki je 5 km oddaljen od Gornjega Grada. Od tu se vidi veličastna podoba Spečega meniha (Rogatec in Lepenatka). Na postaji jih pričakajo člani foto krožka OŠ Gornji Grad, ki jih motivirajo za fotografski posnetek Spečega meniha, ki pod sabo skriva in čuva marsikateri zaklad, ki ga želimo predstaviti turistom in zaradi katerega so prišli v naš kraj. Potem se odpeljejo do katedrale v Gornjem Gradu. Turiste pričaka v meniha oblečen turistični vodič, ki jih najprej popelje na ogled katedrale. Zgodovino katedrale jim predstavi župnik.

Ob 10.30 se ogled katedrale konča.

Menih začne pripovedovati legendo o Mrtvem menihu:

“Kakor so ga pred davnimi leti čudežno dvignile skrivnostne sile v višavo, tako leži še dandanes Mrtvi menih, tih in mrk, nad našo lepo dolino.

Preden se je zgodil veliki čudež, je živel svetniško življenje v skalnati votlini, globoko pod svojim sedanjim temno zelenim sarkofagom. Visoke smreke so mu zgoraj stražile skriti vhod v večni somrak njegovega samotnega doma. Peneči potok, ki šumi v globoko izjedeni strugi, je spodaj zapiral pot redkim obiskovalcem gosto zaraščene globeli. Koreninice in maline so mu bile hrana. Z bistro studenčnico si je gasil žejo ...”

Po tem uvodu povabi turiste pred katedralo na degustacijo sirov in mlečnih izdelkov s turistične kmetije Petek.

Po krajšem okrepčilu nadaljuje s pripovedovanjem zgodbe:

„Bolnega srca je bil zapustil pater Akvin bleščeče se bele dvore gornjegrajskega samostana, kjer ga je motil veseli hrup duhovnih sobratov, da se ni mogel pogovarjati z Bogom tako, kakor je hrepenela njegova čista duša. Dolgo je blodil po divjih, mračnih hostah in iskal primernege mesta za novo puščavniško življenje, dokler mu ni pred skrito votlino obstala utrujena noga. V pobožni grozi je vstopil vanjo in si napravil iz mahu ležišče, iz dveh palčič križ. Večjih potreb ni imel sveti mož.

Solznih oči so ugibali vsi ponižani in razžaljeni, zapuščene vdove in sirote, nadušljivi starci in bolne ženice, kam je kar čez noč izginil njihov blagi dobrotnik in zaščitnik. Kakor izgubljene ovčice so taval po zelenih višavah in klicali v tajinstveno tišino globeli in prepadov: »Pater Akvin, pater Akvin!«

Obupani, do smrti izmučeni, so se vračali na noč domov, ali s prvim svitom so bili že zopet na nogah, in zopet se je med smolnatimi smrekami razlegal glas: »Pater Akvin, pater Akvin!«

Skozi gosto prepredeno robidovje se je s čudovitim naporom in vztrajnostjo priplazilo nežno dekletce — sirota Vida. Vsa razpraskana in raztrgana od zahrbtnih bodic je stopila na kozjo stezico, ki je vodila navzdol proti šumečemu potoku. Četudi ji je neznosna žeja sušila grlo, je deklica namerila korake navzgor. Trdila je pozneje, da so jo noge »kar same nesle« in da je »kar tako plavala po zraku«, kakor da so ji zrasle čudežne peruti. In kdo popiše njeno radost, ko je zdajci zagledala votlino in pred njo tako dolgo zaman iskanega meniha, prijaznega, dobrega starčka, ki jo je bil tako očetovsko tolažil tistega mračnega jesenskega jutra, ko so pokopavali njeno ubogo mater?

»Vida,« je vzkliknil menih Akvin, »da si me našla v tej veliki goščavi, je čudež in prst božji. Povej mojim prijateljem, kje si me našla in kod vodi pot do mene«

Nato turiste povabi s seboj na pot odkrivanja nadaljevanja zgodbe. Popelje jih do ene najstarejših hiš v kraju, kjer domuje Zavod Stanislava.

Ob 11.00 tako sledi ogled Zavoda Stanislava. Ob ogledu tamkajšnjih zbirk lahko turisti med drugim spoznajo tako kmečki kot meščanski način življenja. Osvežijo se z domačim sadnim sokom, nato pa čez Prod nadaljujejo pot proti Gradišču, kjer nekoč stal gornjegrajski grad, katerega razvaline so bile vidne še okoli leta 1822, kasneje pa je za njimi izginila vsaka sled. Menih jih z nedokončano pripovedjo pusti v pričakovanju, kaj se bo zgodilo.

Na Gradišču pričaka turiste vitez Šumar, ki jim pove 2. del legende o Spečem menihu. Ob koncu jih nagovori, da Speči menih še dandanes morebiti skriva kakšen zaklad, in jih povabi s seboj na lov za zakladom.

Pove jim zgodbo o treh skrinjah s skritim zakladom, ki ga bodo v nadaljevanju morali poiskati. Turisti se razdelijo v skupine po pet članov. Skupina, ki prva najde zaklad, si razdeli njegovo vsebino. Člani zmagovalne skupine prejmejo darilni bon za razvajanje v Wellness centru Renata v Bočni, vsi pa prejmejo tolažilno nagrado – bon za domači sladoled v Gostišču Trobej.

Nato se ob 13.00 z menihom in vitezem Šumarjem na čelu vrnejo v center Gornjega Grada, kjer jih v Gostilni Menina čaka kosilo z domačimi jedmi (gobova juha s kruhom iz krušne peči, pečeni ajdovi štruklji in čežana).

Ob 15.00 sledi predstava o Spečem menihu, ki jo bodo na prostem pred katedralo odigrali člani gledališkega krožka OŠ Frana Kocbeka Gornji Grad. V primeru slabega vremena je predstava v kulturnem domu. (Priloga 3)

Ob 16.00 je predstave konec. Menih popelje turiste do kmetije pri Jakobci, kjer je odlična razgledna točka. Ogledajo si tamkajšnji čebelnjak in potek pridelave medu.

Ob 18.00 dan zaključijo na kmetiji z degustacijo domačih mesnih proizvodov (savinjski želodec, suha salama, domač kruh), nato se vrnejo na izhodiščno točko. Menih in vitez se od turistov poslovita s ponovnim vabilom v naše kraje na nove dogodivščine. Turisti nato odidejo domov.

CENA paketa na osebo: 40 evrov; otroci do 15. leta plačajo polovično ceno.

Cena vključuje celodnevno vodenje in spremljevalne aktivnosti, prehrano in ogled predstave.

Pogled na katedralo in samostan

Notranjost katedrale

Drugi program: NEZNANA SILA V HUDI MLAKI

Na osamljenem obrobju mesteca Gornji Grad stoji kmetija, kjer se je nekoč zgodila pogodba s hudičem. Če imate pogum, nam pomagajte raziskati resnico o neznanih silah v Hudi mlaki.

Potrebujemo:

- planinsko obutev in oblačila
- spalno vrečo (po želji)
- nahrbtnik
- pripomočke za osebno higieno

PROGRAM:

1. dan

Ob 11.00 se skupina zbere pred katedralo sv. Mohorja in Fortunata, kjer jih pričaka turistični vodnik. Popelje jih na ogled katedrale in obisk Zavoda Stanislava, kjer jih pričaka manjša pogostitev s suhim sadjem.

Ob 12.00 se z avtobusom odpeljejo do turistične kmetije Petek, kjer jih za dobrodošlico pogostijo z domačimi sokovi.

Ob 13.00 sledi kosilo. Na jedilniku so na voljo značilne domače jedi Gornjega Grada. (Priloga 4)

Sledi igra na seniku. Turisti iščejo na seniku skrite puzzle, s katerimi sestavijo lik Spečega meniha.

Ob 15.00 se odpravijo do kmetije Suhoveršnik, kjer jih čaka nova zgodba z naslovom Neznana sila v Hudi mlaki (Priloga 5). Začne se prvi del predstavitve zgodbe, v kateri spremljajo dogajanje, kako oče proda svojo hčerko (15.45–16.15).

Nato odidejo do Hude mlake, kjer se začne predstavitev drugega dela zgodbe.

„Hčerka se še zadnjič poslovila od svojih najbližjih, potem pa se nad mlako dvigne megla in hčerko "požre" v vodo. Oče ugotovi, da je hčerko prodal hudiču.“

Ob 18.00 sledi družabni večer na prostem oz. pod kozolcem. Ob ognju turisti pečejo jabolka in krompir, lahko pa si sami postrežejo tudi s srnjakovim golažem in krompirjevimi žganci, ki so pripravljene na mizi pod kozolcem.

Pod hlevom si lahko ogledajo postopek izdelave pletenih košar. Tudi sami lahko pod gospodarjevim vodstvom poizkusijo izdelati manjšo košaro.

Sledi spanje na seniku z nočnim presenečenjem.

2. dan:

Nočno presenečenje – turistični vodič zbudi turiste in jih opozori na krike, ki prihajajo s Suhoveršnikove domačije. Turistom razdeli bakle in skupaj se sredi noči napotijo do domačije. Slišijo, kako Suhoveršnikov oče v sanjah vpije, da bo deklico odrešil sedmi po rodu z imenom Janez in da bo imel rdeče lase.

Skupaj se nato odpravijo nazaj k počitku.

Ob 7.00 budnica, zajtrk in priprava na pohod na Menino.

Ob 8.00 se z avtobusom odpeljejo do Gornjega Grada, od koder se peš povzpnejo na Menino. Na vrhu si ogledajo jezero Biba, brezno Jespa in razgledni stolp na Vivodniku.

Ob 12.00 imajo kosilo v planinskem domu (ciganski golaž in jabolčni zavitek).

Po kosilu sledi ob 13.00 srednjeveški turnir v lokostrelstvu. Tekmovalci se oblečejo v meniške kute in streljajo v pripravljene tarče. Zmagovalec dobi bon za vikend paket na Menini.

Po zaključenem tekmovanju se vrnejo v dolino, kjer se ob 17.00 nadaljuje program. Na Počrevinovem griču si ogledajo čebelnjak in potek točenja medu, vsak turist dobi v spomin kozarček medu. Postrežejo jim z domačim sirom, domačim kruhom in medenimi izdelki.

Program se zaključi ob 19.00, ko sledi odhod turistov domov.

CENA PROGRAMA: 70 evrov na osebo.

Cena vključuje vse, kar je zapisano v programu.

Tretji program: PLANINSKE DOGODIVŠČINE

Potrebujemo:

- planinsko obutev in oblačila
- nahrbtnik
- pripomočke za osebno higieno

1. dan

Skupina se zbere pred katedralo sv. Mohorja in Fortunata ob 12. uri. Pred katedralo jih pričaka menih. Sledi ogled cerkve. Nato se odpravimo do gostišča Pizzerija 902, kjer je naročena gornjegrajska pica. Po obroku se z avtobusom odpeljemo do turistične kmetije Toman, kamor pridemo okrog 14.30. Skupaj se nato podamo na krajši ogled po njihovi planini. Med potjo srečamo osla Toma, ovco Suzi in prašiče. Do hiše se vrnemo ob 15.30, tam pa nas pričaka igra Lov na zaklad.

Igra Lov na zaklad:

Turisti se razdelijo v dve skupini. Vsaka skupina dobi zemljevid, na katerem so različne poti in namigi do zakladov. Zaklade predstavljajo različne domače dobrote (vrečka zdravilnih zelišč, domača klobasa, kozarček medu ...). Igra se zaključi, ko najdejo vse skrite zaklade. Najdene zaklade bodo lahko odnesli s sabo domov.

Turisti se nato počasi odpravijo do kmetije na večerjo. Na mizi jih pričakajo različne domače jedi. Po večerji v kmečki sobi odigrajo nekaj tombol.

Tombola:

Igra na srečo, pri kateri o dobitkih odločajo izžrebane številke. Najprej vsak vleče eno kartico, na kateri je več števil. Zatem organizator igre iz bobna vleče številke. Zmaga tisti, ki na kartici prvi pokrije vse številke.

Ko se tombola konča, se turisti (po želji) lahko odpravijo ven. Na travniku gori ogenj, ob katerem lahko posedijo, poklepetajo, zapojejo, lahko pa si pogrnejo odeje in preživijo noč na prostem ob opazovanju nočnega neba.

2. DAN

Okoli 7.00 se zbudijo. Najprej pojedjo zajtrk. Pripravljeni so domači izdelki kmetij Toman in Petek (jogurti, sir, savinjski želodec, različni sokovi, zeliščni čaji, kava).

Ob 8.00 se zberejo zunaj in se počasi odpravijo na pohod na Kašno planino. Prihod na vrh bo okoli 11.30. Na vrhu pomalicaajo (sendvič, sok).

Turisti, ki želijo streljati z lokom na 3D-tarče (to so tarče v obliki živali), oddidajo na za to pripravljen prostor.

Ob 13.00 je odhod s Kašne planine. Vrnejo se nazaj do prelaza Črnivec in se ustavijo še v gostišču GTC 902. Tu jih čaka kosilo. Potem se vrnejo v Gornji Grad.

Ob 15.00 odhod domov.

Cena za paket: 50 evrov.

Cena vključuje: vodenje, dejavnosti po programu, prenočevanje in prehrano po programu.

2.4.3 OGLAŠEVANJE TURISTIČNIH PRODUKTOV

Za naše turistične produkte smo pripravili zloženke, ki jih bomo objavili na družabnih omrežjih. Zloženke bomo tudi natisnili in jih razdelili na turistično-informacijskih točkah po naši dolini. Starše bomo prosili, da nam pomagajo pri promociji zloženek v svojih delovnih okoljih. (Priloge 6, 7, 8)

Naše turistične produkte bomo oglaševali v različnih medijih, in sicer:

- <https://si.linkedin.com/>
- Facebook OŠ Frana Kocbeka Gornji Grad:
<https://sl-si.facebook.com/pages/O%C5%A0-Frana-Kocbeka-Gornji-Grad/178016685611816>
- šolska spletna stran: <http://www.osgornjigrad.si/>
- spletna stran vrta: <http://www.vrtec-gg.si/>
- spletna stran občine: <http://www.gornji-grad.si/>
- spletna stran Planinskega društva Gornji Grad: <http://www.pdgornjigrad.si/>
- spletne strani župnij v občini: www.zupnija-gornjigrad.si/, <http://novastifta.si/>,
<http://www.zupnija-smartno-ob-dreti.rkc.si/>

3 PREDSTAVITEV TURISTIČNEGA PROIZVODA NA TURISTIČNI TRŽNICI

Na turistični tržnici bomo tržili naše produkte, to so programi, ki smo jih pripravili v sodelovanju z župnijo Gornji Grad, turističnimi kmetijami, turističnim, kulturnim in planinskim društvom, Čebelarsko družino ter lokalno skupnostjo. Sodelovali bodo tudi člani gledališkega krožka naše šole. Predstavili bodo prizor iz gledališke igre Zaklad pod Spečim menihom, ki jo tudi tržimo v programu Zaklad pod Spečim menihom. Ljudi bomo pritegnili z zanimivo izvedbo, ki jih bo uvedla v skrivnost legende.

Pokazali jim bomo lastne fotografije Spečega meniha z različnih koncev naše doline. Za tržnico bomo pripravili tudi nekaj promocijskih izdelkov, ki so povezani z zgodovino Gornjega Grada, življenjem menihov in zakladi. Izdelali bomo mošnjičke, podobne kot so jih imeli za svoje denarce menihi. Naš izdelek bo tudi poseben predmet domače obrti, ki ga imenujemo "zajec". Razvajali bomo brbončice mimoidočih z domačimi dobrotami naših turističnih kmetij, ki smo jih predstavili v turističnih programih, in tako poskrbeli, da bodo ljudje ob stojnici imeli priložnost okusiti delček pristne domače hrane, ki jo prijazne gospodinje na turističnih kmetijah ali v naših gostilnah radi postrežejo svojim gostom.

Na tržnici bomo pripravili kviz za obiskovalce, v katerega bomo vključili domače narečne besede, ki jih bo potrebno razložiti.

4 ZAKLJUČEK

Zaklad pod Spečim menihom smo našli. Ali ste ga prepoznali? Mi smo kar nekaj časa raziskovali, da smo odkrili, kakšen je ta zaklad. Zdaj se zavedamo, da je velik in neprecenljiv za našo prihodnost. Upamo, da smo vas s pomočjo naše turistične naloge prepričali, da je res pomemben tako za nas kot za vas. Prav v tem je vrednost našega produkta. Živimo v času sodobne tehnologije in nenehnega hitenja. Malo je krajev, kjer se čas ustavi in se lahko prepustimo domišljiji ter skrivnostim preteklosti. Pri nas je to mogoče.

Še vedno niste prepričani, kaj se skriva v našem kraju? Pridite k nam, prepustite se našim programom in raziskujete z nami. Odkrijte naš biser pod Spečim menihom. Uživali boste v prelepem naravnem okolju, domači hrani in gostoljubju domačinov.

Z našimi turističnimi produkti smo navdušili lokalno skupnost, turistično društvo in turistične kmetije ter prebivalce Gornjega Grada, da se bodo povezali in skupaj ponudili čim bolj pestre programe. S skupnimi močmi lahko to nalogo in njene produkte vpeljemo v turistično ponudbo našega kraja. Tako bo naša naloga dosegla svoj namen.

Mogoče bomo uspeli, da se Speči menih (naš kraj) spet obudi v življenje.

5 VIRI IN LITERATURA

BEZOVŠEK, F. *Čebeloreja na Gornjegrajskem skozi čas*. Gornji Grad: Čebelarska družina, 2017.

BEZOVŠEK, M. *Od sirnice do ajdneka: prehranske navade Zgornjesavinjčanov*. Gornji Grad: Samozaložba, 2006.

Gornji Grad skozi stoletja. Gornji Grad: Turistično društvo, 1995.

MAVRIČ, E. *Anton Jamnik: gornjegrajski Leonardo*. Gornji Grad: Občina Gornji Grad, 2001.

MAVRIČ, E. *Fran Kocbek: Aljaž Savinjskih Alp*. Gornji Grad: Občina Gornji Grad, 2002.

MAVRIČ, E. *Gornjegrajsko in njegov čas*. Gornji Grad: Občina Gornji Grad, 1998.

MAVRIČ, E. *Gornji Grad: ljudje ob bregovih Drete*. Gornji Grad: Kulturno društvo, 2006.

PETEK, M. *Katedrala svetega Mohorja in Fortunata v Gornjem Gradu*. Ob 250-letnici njene posvetitve. Ljubljana: Salve, 2012.

RADEŠČEK, R. *Slovenske legende 2*. Idrija: Založba Bogataj, 1996.

Cerkev sv. Mohorja in Fortunata. Dostopno na spletnem naslovu:
<http://www.zupnija-gornjigrad.si/>

Mrtvi menih. Jutro (1933), *Ponedeljska izdaja* – Josip Korban: Zgodbe z gornjegrajskega hribovja (spletni vir). Dostopno na spletnem naslovu:
<http://www.gore-ljudje.net/novosti/97591/>

Gornji Grad. Dostopno na spletnem naslovu: https://sl.wikipedia.org/wiki/Gornji_Grad

Gornji Grad. Dostopno na spletnem naslovu:
http://www.kam.si/mesta/gornji_grad.html

Turistična ponudba Gornjega Grada. Dostopno na spletnem naslovu:
<http://www.gornji-grad.si/>

Zemljevid. Dostopno na spletnem naslovu:
<https://www.google.si/maps/dir/Maribor,+2000/46.30031,14.8182154/@46.4277395,14.957372,10z/data=!3m1!4b1!4m9!4m8!1m5!1m1!1s0x476f77a6ea402051:0x1053af90bc0daa22!2m2!1d15.645881>

PRILOGE

- Priloga 1: Anketa
- Priloga 2: Mrtvi menih (legenda)
- Priloga 3: Vabilo na gledališko predstavo (plakat)
- Priloga 4: Jedilni list
- Priloga 5: Neznana sila v Hudi mlaki (legenda)
- Priloga 6: Zloženska Turistična ponudba Gornjega Grada
- Priloga 7: Zloženska Planinske dogodivščine
- Priloga 8: Zloženska Neznana sila v Hudi mlaki

PRILOGA 1

ANKETA

Učenci OŠ Gornji Grad letos sodelujemo na 32. festivalu Turizmu pomaga lastna glava, ki ga je razpisala Turistična zveza Slovenije. Tema letošnjega festivala je Kultura in turizem. Prijavili smo nalogo z naslovom »Zaklad pod Spečim menihom«. Pripraviti moramo turistično raziskovalno nalogo, hkrati pa bomo sodelovali na turistični tržnici. Želimo čim bolje predstaviti turistično ponudbo naše občine, zato vas vabimo k sodelovanju.

Za začetek vam želimo zastaviti nekaj vprašanj, radi pa bi se dogovorili tudi o nadaljnjem sodelovanju.

1. Kako bi na kratko opisali vašo obrt/ponudbo?
2. Kako pridobivate turiste, da vas obiščejo (npr. vaše posebnosti)?
3. Kako naj vas predstavimo v našem projektu oz. na festivalu?
4. Imate mogoče kakšno idejo za naš projekt? Kako bi lahko bogato zgodovino in legende vključili v turistično ponudbo kraja?
5. Kako razmišljate o turizmu v Gornjem Gradu? Bi lahko kaj izboljšali oz. kaj bi naredili, da bi postali bolj prepoznavni?
6. Ali lahko fotografiramo vaše izdelke oz. ponudbo?
7. Imate mogoče kakšen propagandni material ali kaj podobnega, kar bi lahko predstavili na festivalu?

Zahvaljujemo se vam za sodelovanje.

PRILOGA 2

MRTVI MENIH

Kakor so ga pred davnimi leti čudežno dvignile skrivnostne sile v višavo, tako leži še dandanes Mrtvi menih, tih in mrk, nad našo lepo dolino.

Preden se je zgodil veliki čudež, je živel svetniško življenje v skalnati votlini, globoko pod svojim sedanjim temno zelenim sarkofagom. Visoke smreke so mu zgoraj stražile skriti vhod v večni somrak njegovega samotnega doma. Peneči potok, ki šumi v globoko izjedeni strugi, je spodaj zapiral pot redkim obiskovalcem gosto zaraščene globeli. Koreninice in maline so mu bile hrana. Z bistro studenčnico si je gasil žejo.

Bolnega srca je bil zapustil pater Akvin bleščeče se bele dvore gornjegrajskega samostana, kjer ga je motil veseli hrup duhovnih sobratov, da se ni mogel pogovarjati z Bogom tako, kakor je hrepenela njegova čista duša. Dolgo je blodil po divjih, mračnih hostah in iskal primernege mesta za novo puščavniško življenje, dokler mu ni pred skrito votlino obstala utrujena noga. V pobožni grozi je vstopil vanjo in si napravil iz mahu ležišče, iz dveh palčič križ. Večjih potreb ni imel sveti mož.

Solznih oči so ugibali vsi ponižani in razžaljeni, zapuščene vdove in sirote, nadušljivi starci in bolne ženice, kam je kar čez noč izginil njihov blagi dobrotnik in zaščitnik. Kakor izgubljene ovčice so taval po zelenih višavah in klicali v tajinstveno tišino globeli in prepadov: »Pater Akvin, pater Akvin!«

Obupani, da smrti izmučeni so se vračali na noč domov, ali s prvim svitom so bili že zopet na nogah, in zopet se je med smolnatimi smrekami razlegal glas: »Pater Akvin, pater Akvin!«

Skozi gosto prepredeno robidovje se je s čudovitim naporom in vztrajnostjo pri plazilo nežno dekletce — sirota Vida. Vsa razpraskana in raztrgana od zahrbtnih bodic je stopila na kozjo stezico, ki je vodila navzdol proti šumečemu potoku. Četudi ji je neznosna žeja sušila grlo, je deklica namerila korake navzgor. Trdila je pozneje, da so jo noge »kar same nesle« in da je »kar tako plavala po zraku«, kakor da so ji zrasle čudežne peruti. In kdo popiše njeno radost, ko je zdajci zagledala votlino in pred njo tako dolgo zaman iskanega meniha, prijaznega, dobrega starčka, ki jo je bil tako očetovsko tolažil tistega mračnega jesenskega jutra, ko so pokopavali njeno ubogo mater?

»Vida,« je vzkliknil menih Akvin, »da si me našla v tej veliki goščavi, je čudež in prst božji. Povej mojim prijateljem, kje si me našla in kod vodi pot do mene.«

Od tega dne se je pričelo romanje k puščavniku v votlini. Prihajali so ljudje posamič in tudi v dolgih procesijah. Za vsakega izmed njih je imel pravo besedo, ki mu je dala tolažbe, vrnila moč in utrdila vero na boljšo bodočnost. V stari kroniki so napisana njegova dobra dela, a še več se jih je ohranilo v ustnem izročilu čudežno ozdravljenih bolnikov, ki so hvaležni širili njegovo slavo daleč po svetu.

Takrat je gospodaril na Gradišču vitez Šumar, strašno prevzeten in domišljav človek, vselej ves v železju. Z zabuhlimi lici in bakrenordečim nosom je molče trobental: »Pijanec sem, pijanec sem!« — Kadar se je odpravljaj na lov, si je moral njegov oproda oprtati najmočnejšega vina v meh, da je z njim v lovišču zalival lovski blagor ali pa tudi smolo, kakor je nanoslo. Popivalo se je v vsakem primeru. Poleg tlačanov je vitez Šumar najbolj mrzil patra Akvina, ker

je sumil, da jih skrivaj hujska nasproti njemu in ga toži pri mogočnem oglejskem patriarhu. Tudi mu je hudo zameril, da ni maral piti njegovih močnih vin, kadar je prišel maševat v grajsko kapelico, in da je nekoč ob taki priliki celo predrzno odklonil imenitno kosilo. Prisegel si je, da se bo kruto maščeval nad tako neprijaznim menihom.

Ko je nekoč hitel za jelenom, kateremu je bil zapodil smrtonosno puščico v pleče, se je nenadno znašel pred menihovo votlino. Dospel je v trenutku, ko je dobri starček plemeniti živali izdril strašno ostrino. Jelenček, ki se je bil na pol mrtev zgrudil prav pred puščavnikovim samotnim domom, je poskočil z novimi čudežnimi močmi in preden je neusmiljeni lovec utegnil sprožiti lok, je že pod bregom utonil v goščavi.

»Ha-ha«, se je surovo zakrohotal gospod z Gradišča, »ranocelnik divjih zveri, zdaj si pa zaslužil požirek mojega žlahtnega vinca.«

In že je pomignil spremljevalcu, ki se je ves zasopel bližal s svojim mokrim bremenom.

»Pater Akvin, pokusi biser mojih vin.«

»Hvala, gospod vitez,« je odvrnil menih, »osivela mi je glava, a moje ustnice niso še posrkale niti kapljice vinske trte strupenega soka.«

»Ta je pa dobra! Prežlahtne vinske trte sok — strupen? Kje so dokazi za to bogokletno trditev?« je zagrmel vitez.

Puščavnik je neustrašen vzravnal svojo dolgo postavo. Plamen svete jeze mu je zagorel v sivih očeh. Z mladeniško živahnostjo je dvignil desnico.

»Dokazov želite ...? Vaše lastno življenje je najboljši dokaz! Dokler niste uživali tega strupa, ste bili dober, pošten in plemenit mož. Takrat ni bilo kletev in solz po naših ubornih kmetiških domovih zaradi vas. Ljubili ste pravico in v vašem srcu je gorela večna lučka usmiljenja in dobrote. A nesrečna tekočina, ki jo imate v tej grdi posodi, je pogasila plemeniti plamen v srcu in vzbudila v njem grešne strasti in temne sile, ki bodo zmlele shujšano telo, pogubile izprijeno dušo.«

Ves zelen je zaškrtač vitez Šumar z zobmi. Močni lok v povešeni desnici se je prelomil od silnega pritiska.

»Še danes bom poslal svoje beriče,« je zahropel, »da ti iztrgajo strupenski jezik in potegnejo kožo s suhega telesa. Zaman bodo iskali kmetje tvoj grob. Ne bodo ga našli in naj ga s plamenicami iščejo do sodnega dne! ... «

Solnce se je že pomaknilo na rob Menine, ko so trije bradati, do zob oboroženi možje pridirjali na nizkih konjičkih z Gradišča in jo udarili ob Dreti navzgor proti zelenemu hribovju. Kdor je zagledal mračne, divje jezdece, se je potuhnil v obcestno grmovje in se prestrašen prekrižal.

Na orumenelem pergamentu je v tujem jeziku zapisalo gosje pero neznanega kronista: »Tisto grozno noč, ko je pod Špehovimi pečinami umrl mučeniške smrti blagi pater Akvin, se je zamajala zemlja. Velikanske skale so se odkrušile v gorovju in so kakor silne besneče pošasti prilomastile v dolino, lomeč stoletne smreke pod seboj kakor suhe leskovke. Od Menine planine se je odtrgal stožčasti hrib na pobočju in je s strašnim bobnenjem zagrmel v sotesko proti Gradišču. Ogromne plasti kamnja in prsti so pokopale grad, graščaka in njegovo družino. Na čudežen način se je od služinčadi rešil edini pastirček, ki ga je bil zračni pritisk treščil v oddaljeno grmovje. Siromaček je pa ostal pohabljen za vse življenje. Vso dolgo noč je grmelo in treskalo v gorovju, kakor da je napočil sodni dan.

Čudovite glasove, podobne bučanju orjaških orgel, so slišali dolinci. Ko se je pa zdanilo, so od groze popadali na tla. V Špehovich pečeh so zagledali resno, globoko razorano obličje umorjenega meniha. Kakor so ga čudežne sile dvignile v višavo, leži Mrtvi menih še dandanes, tih in mrk, na daljnem obzorju. Obrisi njegovega dolgo raztegnjenega lika so tako mojstrsko začrtani v jasno modrino, da popotnika spreleti mraz, kadar samcat v mesečni noči koraka po beli cesti in se mu pogled dvigne preko spečih šum proti sivim pečinam ...

Zgodilo se je, da je šel možiček, ponosen meščan, v Mozirje na sejem. S strahom in trepetom je gledala žena na uro in čakala, kdaj bodo udarili težki koraki pred hišo. Iti na sejem, je pomenilo za ubožico: dobiti jih po plečih. Možiček je namreč na takih izletih rad srkal božjo vinsko kapljico. Kadar je bilo srkanja preveč, je postal siten. Sitnega možička so pa potem radi dražili ljudje po gostilnah. Ker pa možička ni bilo dosti v hlačah in tudi njegovo delo ni bilo takšno, da bi dalo bogve kako močnih mišic, se ni upal rogoviliti s pestjo v gostilni, marveč je dal duška svoji jezici potem doma. Za vse gostilniške žalitve in ponižanja je morala trpeti uboga slabotna ženica. Žalostna je bila gospa Serafina. Debele solze so ji polzele po bledih licih. Bog ve, kako se bo končala nocojšnja noč? Mozirčani so na glasu še kot posebno hudi sršeni. Gotovo bodo opikali možička s takimi besedami, da bo prikrevsal ves divji k domačemu ognjišču. Tedajci je pa zaropotalo pred nizko hišo. In že so na stežaj odletele duri. Bled in upehan stoji možiček na pragu. Kakor star polomljen kovaški meh lovi sapo. Vsa razburjena plane ženica iz zapečka:

»Za božjo voljo, Pepček, kaj se je zgodilo?«

»Me-me-nih«, je zajecjal možiček, »m-mrtvi me-me-nih.«

O čudo nezaslišno! Strahotni nekdanji lev in tiran se je čudežno izpremenil v krotko velikonočno jagnje. Kakor nebogljenoto dete je zlezel v posteljo in še pod odejo je mrmral: »Me-me-nih, m-m-mrtvi me-me-nih«.

In še naslednji dan je bil videti zbegan.

»Veš, s tem našim menihom pa ni kar tako,« je dejal ženi. Več pa radovednica ni mogla spraviti iz možička ...

Čudovito lep in poln skrivnosti je ta kraj, kraljestvo Mrtvega meniha. Romantični čar davne preteklosti se zgrinja nad njim kakor nežen prosojen tenčičnik, plava kakor bistrooki »jatron« v sinjem jutru nad belimi, izpranimi pečinami, kjer se skrivajo gamsi in nižje doli gozdni jereb prepeva svojo jutranjo molitev.

PRILOGA 5

NEZNANA SILA V HUDI MLAKI

„Nekaj strašnega se je moralo pred mnogimi leti res zgoditi na naši kmetiji“, mi je povedala 74-letna Suhoveršnikova mama. Moja stara mati so mi nekoč pripovedovali, da je bilo lepega poletnega dne. Menda je bilo jasno, brez oblaka na nebu. Vroče je bilo kot v krušni peči, sonce je kar žgalo.

V lazcu nad Hudo mlako, ki so se je ljudje rajši ogibali, ker so se bali močvare, so mati in nekaj „taverheric“ (dninaric) okopavale krompir. Ko je zvon v Lenartovi cerkvi odzvonil poldan, čas za južino, je pritekla dol po bregu 7-letna domača hčerka s „korpco“ v rokah. Še preden je postavila južino na tla, je deklica, ki je bila tisti dan grozno bleda, žaslostno rekla: „Zbogom mati, zbogom sosede ... Ne boste me več videle, oče me je prodal ...

Kar se nad sončno rebrijo stemni, silen piš zaveje prek senožeti. Iz grabna v Hudi mlaki se dvigne megla, kot z lovskimi ovijami nesrečno deklico in jo dvigne v višave. Ženske na njivi so komajda še slišale žalostne, zategle krike nesrečnega otroka, ki ga je ugrabila neznana sila iz Hude mlake.